

Závěr

Podslezská jednotka jako sv. úsek ždánicko-podslezské jednotky Vnějších Západních Karpat je dosud nejvýchodnějším prokázáním pokračováním východoalpského helvetika. Protože podslezská jednotka je jen sv. částí původní ždánicko-podslezské sedimentační pánve a její vrstevní sled je neúplný (turon–vyšší oligocén), je nutno její vývoj hodnotit v rámci ždánicko-podslezské jednotky jako celku.

Sedimentace ve ždánicko-podslezské jednotce je přímo doložena od oxfordu do spodního miocénu. Pro triasové uloženiny v ní nemáme přímé důkazy. Pouze v zóně Čejč-Zaječí našel SOTÁK (1990) valouny triasových hornin typu germánského triasu, přinesených z bašské kordiléry, kde se tyto horniny usadily pravděpodobně před vznikem soustavy sedimentačních pánví Vnějších Západních Karpat.

Ždánicko-podslezská sedimentační pánev nejpravděpodobněji vznikla v extenzním režimu ve spodní juře jako jedna z pánví, které se v té době vytvořily na severotethydním pasivním okraji. V těchto sedimentačních pánvích se později usazoval karpatský flyš (ELIÁŠ 1979, ELIÁŠ - ELIÁŠOVÁ 1984, 1995). Toto pojetí je zčásti odlišné od paleogeografické rekonstrukce sedimentačních prostorů ve Východních Alpách, kde je helvetikum spolu s ultrahelvetikem považováno za okrajovou část rozsáhlejšího jednotného sedimentačního prostoru, ve kterém sedimentace probíhala již od triasu.

Nejstarší uloženiny ždánicko-podslezské jednotky jsou známy z waschbergského úseku, kde v malmu sedimentovaly klenčnické vrstvy a v jejich nadloží se usazovaly ernstbrunnské vápence (posledně ELIÁŠ 1992).

Pánevní vývoj ždánicko-podslezské jednotky ve svrchní křídě až nejvyšším eocénu, jak jej neúplněji

známe z podslezské jednotky, se vyznačoval převážně jílovcovou sedimentací v pánvi s extenzním režimem, která byla detailně členěna ústupy na drobnější elevace – vnitropánevní zdroje klastik a deprese, kde probíhala sedimentace v geochemických faciích s různou hodnotou redukčně oxidačního potenciálu. Tyto paleogeografické podmínky podmiňovaly vznik litofacií černošedých (anoxické prostředí), pestrých (dobře prokysličené prostředí) a zelenošedých jílovců (z hlediska redukčně-oxidačního nevyhraněné prostředí). Vnitropánevní elevace, na kterých probíhala karbonátová sedimentace, byly zdrojem jednak bioklastické složky, jednak mikritového kalcitu a spolu i anorganického detritu. Další zdroje klastik ležely při pánevních okrajích. Ve vyšším středním eocénu, pravděpodobně vlivem celkového poklesu, detailní morfologické rozčlenění zaniklo a došlo k faciálnímu sjednocení jílovcové sedimentace, které se projevilo usazováním zelenošedých a hnědých, zpravidla vápnitých jílovců. Tento režim vyvrcholil sedimentací menilitového souvrství. Jak menilitové souvrství, tak jeho nadloží jsou v podslezské jednotce zachované rudimentárně. Tato mladší souvrství jsou typicky vyvinuta ve ždánickém úseku ždánicko-podslezské jednotky (tj. ve ždánické jednotce).

Podslezská jednotka byla vrásněna prvně po karpátu (starší mladoštýrské pohyby), kdy byla nasunuta na uloženiny karpátu. K dalšímu vrásnění došlo během spodního badenu a po něm, kdy byla podslezská jednotka, spolu se slezskou jednotkou nasunuta na uloženiny spodního badenu. Představuje nejspodnější část akrečního klínu vnějších Západních Karpat nasunutých na předpolí – západoevropskou platformu (ze současného hlediska Český masiv).

Literatura

- ADAMOVIČ, M. - STRÁNÍK, Z. (1984): Geochemická charakteristika sedimentů ždánické jednotky (flyšové pásmo Západních Karpat). – Sbor. geol. Věd, Geol., 39, 171–216. Praha.
- ANDRUSOV, D. (1959): Geológia československých Karpat. II. – Slov. akad. vied. Bratislava.
- BECK, H. (1910): Zur Kenntnis der Oberkreide in den Mährisch-Silesischen Beskiden. – Verh. K.-Kön. geol. Reichsanst., 132. Wien.
- (1911): Die tektonische Verhältnisse der beskidischen Oberkreideablagerungen in nord-östlichen Mähren. – Jb. K.-Kön. geol. Reichsanst., 61. Wien.
- BECK, H. - GÖTZINGER, G. (1932): Geologische Karte des Ostrau-Karwiner Steinkohlenbeckens, der West-Beskiden und des Sudetischen Randgebietes 1 : 100 000. – Geol. Bundesanst. Wien.
- BOUČEK, B. (1952): Výzkum exotických bloků na Těšínsku. – Přírodověd. Sbor. Ostrav. Kraje, 13, 3–4. Opava.
- BOUČEK, B. - PŘIBYL, A. (1954): O podslezském paleogénu v okolí Bystřice n. Olší a jeho exotických blocích, zejména uhelného vápence s faunou (viséen). – Přírodověd. Sbor. Ostrav. Kraje, 15, 220–235. Opava.
- BRIX, F. - GÖTZINGER, G. (1964): Die Ergebnisse der Aufschluserarbeiten der ÖMV in der Molassezone der Niederösterreichs in den Jahren 1957–1963. Teil I: Zur geologie der Beckenfüllung, der Rahmens und des Untergrundes. – Erdöl Zeitschrift, 80, 2, 57–76. Wien – Hamburg.
- BUBÍK, M. (1987): Oligocenní vápnitý nanoplankton menilitového souvrství z jaselských vápenců z Bystřice nad Olší. – Knihovnička Zem. Plyn Nafta, 6b, 45–57. Hodonín.
- BUDAY, T. et al. (1967): Regionální geologie ČSSR., II. Západní Karpaty, 2. – Ústř. úst. geol. Praha.
- ČTYROKÝ, P. (1957): Předběžná zpráva o revizním paleontologickém výzkumu na Jaklovci v Ostravě. – Věst. Ústř. úst. geol., 33, 71–73. Praha.